

SOSIALURIN
SOSIALURIN

STØÐUGT

FLEIRI

HALDA

Sosialin

- eisini á
interneti-
num:

www.sosialurin.fo

Tíðindablaðið
sosialurin

Box 76
110 Tórshavn

ÓKEYPIS

Sosialurin
rindar
postgjaldið

64

Undirritaði tekur seg sum haldara av
Tíðindablaðnum Sosialinum, og fái
bláðið 5 ferðir um vikuna.

Navn:
Búst:
Postnr., bygd, byur:
Tlf.:
Undirskrift:

- ☐ Haldarar í Føroyum: 255,-/ársfj.
☐ Haldarar í Danmark: 425,-/ársfj.
☐ Haldarar í Føroyum,
5 bløð í senn: 340,-/ársfj.
☐ Onnur lond: Ymiskir prisir

Hvør gjørdi at dreymarnir brustu?

Gamla orðtakið sigur: »Tá krubban er tóm, bitast hestarnir«. Tað er ikki júst trupulleikin sum sitandi samgonga hevur at dragast við. Heldur er veruleikin, at ongantið fyrr hevur føroyska samfelagið tjent so nógv pengar sum nú, og ongantið fyrr eru so nógvir danskir pengar komnir til Føroya, sum nú.

Allar fyrirtætir eru til staðar fyri at Føroyar skuldi verið eitt gott samfelag at livað og virka í.

Men soleiðis tykist ikki at vera, ikki hjá øllum samgongulimum, ið hvussu er.

I Dimmalætting í gjár, roynir Hogni Hoydal enn einaferð at tosa um tað romantiska - sum kanska verður veruleiki, tá hann og hansara líkar hava stovnað Føroyar sum fullveldi. Greinina kallar hann: »Tann romantiski dreymurin sum brast«.

Hann tosar um farnar tíðir. Tað er tjóðveldisfólki so líkt, og tí er ikki so nógv at siga um tað. Eisini heldur hann at politisku flokkarnir nú kappast um at taka sær ággøðan av tí sum komið er á skafti í samstarvinum í ríkisfelagsskapinum. Og kanska er heldur ikki so nógv logið í tí, tað plaga fólk úr hasum flokkinum altíð at gera.

Brót upp um armar!

Tað er ein sannroynd, at ongantið fyrr hevur so nógv órógv verið á føroyska fólkinum sum nú. Eingin veit hvat framtíðin hevur at bjóða, og fá, fyri ikki at siga eingi uppskot koma frá samgonguni, sum kunnu menna samfelagið. Seinastu tíðina hava vit ferð eftir ferð hoyrt, at yvirskotið á figgjarlóginum er 400 miljónir kr. í 1998. Er nakað logið í tí, tað hugsað verður um, at peningur frá Føroya Banka er helvtina av yvirskotinum í landskassanum.

Næsta ár verður eisini yvirskot, siga teir. Tann stóri parturin kemur uttan iva aftur frá yvirskoti í bankanum, og restin er frá rentuni fyri uttanlantalánini, sum jú minkar munandi. Í 1998 vóru 442 miljónir kr. goldnar í rentum av uttanlandsskuldini. Samlaða gjaldið til danska statskassan verður 325 miljónir kr. í ár. Har er ein munur uppá 117 miljónir kr. Ella var, um ein slíkur fyrirminur ikki legði pening eftir seg í landskassanum.

So okkara boð til tín, Hogni Hoydal, og hini í samgonguni er: Tí hava væl av peningi at arbeiða við, brótið upp um armar og gerið nakað sum kann gagna samfelagnum, og tí fólki sum her býr!

Hava vit friar ræsur!

Orðið burðardýgt er ofta at

Hedín Mortensen

hoyra á mannamunni. Og tað kundi eisini verið áhugavert at fingið greiðu á, hvussu burðardýgt føroyska samfelagið í veruleikanum er?

Er tað ikki ein royndur lutur, at uttanlandsskuldin framvegis er millum 5 og 6 miljardir kr.?

Er tað ikki ein sannroynd, at landsstýrið nú fer at leggja uppskot fyri tingið, so tær ringast staddu kommanur ar kunnu høra undan?

Hetta er bert fyri at nevna tvey av teimum størstu vandamálunum í føroyska samfelagnum. Verður skuldin hjá landskassanum og kommununum lögð saman, so er talan framvegis um eina skuld uppá einar 7 miljardir kr.

Er so føroyska samfelagið burðardýgt? Svarið má avgjørt vera nei! Tað veit Hogni Hoydal eisini.

Og tá stóðan er soleiðis, so veit hann fullvæl, at tosið um fullveldi og dreymurin í tí sambandi, einki hald hevur í veruleikanum.

Hvat hendir í føroyska samfelagnum um útflutningurin minkar 100-200 miljónir kr. Prísirnir á fiski eru so høgir sum ongantið fyrr. So sjálvt ein lekkung uppá 10-20 prosent hevur ikki við sær, at fólk fara at tosa um vánaligar prísir. Men hvar verður tá yvirskotið í landskassanum?

Læra av fortíðini?

Hogni sleingur eisini um seg við at heita á fólk um at læra av fortíðini og nútíðini. Tað er altíð ein dygd, tá um ein politikkara ræður.

Hvur hann sjálvur og flokkur hansara lært av fortíðini?

Tað kann hann ikki hava, tí so hevði hann ivaleyst ikki skrivað sum hann ger.

Ella eisini er hann í tí flokkinum av naivum føroyingum sum roynir at foreingja tað sum í veruleikanum fór fram.

Hogni Hoydal veit fullvæl, at føroyska samfelagið hevur ment seg munandi

undir heimastýrslógini. Tað eru nógv ár liðin síðani málið varð víðurkent, og eingin tosar annað enn føroyskt. Nú eru 7 ár liðin, síðani vit fingið yvirvaldsráttin yvir undirgrundi, og tað er ein natúrligur partur av okkara samfelag.

Skilji tí ikki, at Hogni dattar sær at nevna slíkt. Ella er bert talan um somu plátu sum hevur málið síðani í 1946, at danir hava alla ábyrgd av teimum vanlukkum sum eru hendar í Føroyum?

Dreymurin brast - hvi?

Hogni hevur saman við samgonguni sett eina kós, sum fyri einhvønn prís skal enda við fullveldi. Hann hevur sett eina nevnd fyri, og aðra eftir, uttan at hava nakað høming av, um Føroya fólk fer at taka undir við teimum, ella ikki. Og tað kostar ikki so lítið heldur, kanska einar 20 miljónir kr., og tað má sigast at vera ein kostnaðarmikil roynd.

Hann er somikið einsporaður, at hann nevnr ríkisfelagsskapin fyri: »tann størsta romantiska veruleikafara dreym, sum vit hava kent«.

Eg veit ikki hvussu dreymarnir hjá Hogni Hoydal plaga at verða, men hann droymir eftir øllum at døma ikki um søguna tey seinastu árin.

Eg kann gera Hogni Hoydal og øllum øðrum í tjóðveldisflokkinum púra greitt, at Føroya fólk so sanniliga vaknaði við kaldan dreym seinast í 80unum og aftur fyrst í 90unum.

Seinast í 80unum kom tann kaldi dreymurin, hóast táverandi tjóðveldislandsstýrismaður í figgjarlógini, ferð eftir ferð trúttu niður í Føroya fólk, at allir grunnar vóru fullir av pengum, og at einki var at stjóra fyri.

Tá hendi størsta vanlagna í føroyska samfelagnum. Og hvør sigur at stóðan verður stórt ódróisi, nú tjóðveldisflokkurin aftur

situr við figgjarlógini í landsstýrinum?

Og var tað ikki eisini ein tjóðveldismaður sum sat við figgjarlógini í 1993, tá skatturin tyngdi so nógv, at fólk í túsundatali máttu rýma av landinum?

Tað svitast ikki, at Tjóðveldisflokkurin hevur høvudsábyrgdina av tí sum var samfelagnuð fyri, fyri 10 árum síðani, og sum framvegis nivir hvørt heim og hvørt mansbarn í samfelagnum. Tað skuldi Hogni roynt at droymt eitt sindur meira um, so kanska hann slepti sínum romantisku dreymum!

Ríkisfelagsskapurin bjargaði!

Hvorki í Føroyum ella í Danmark er nokur ósemja um, at tað sum fór fram í bankamálinum, ikki var rætt. Men munurin er bert tann, at danska stjórnin hevur viðgengið mistakið, og tað hava vit fingið væl afturlønt. Enn havi eg ikki hoyrt nakran í tjóðveldisflokkinum biðið um umbering fyri tað sum hendi í 1988, og heldur ikki fyri tað sum hendi seinni, sum avleiðing av tí. Men tað kanska tey fara at gera nú!

Hogni Hoydal kann so galið hann vil, niðurgera ríkisfelagsskapin. Men hann sleppur ikki uttanum, at ríkisfelagsskapurin bjargaði Føroya fólk undan tí totalu katastrofun.

Ikki bert yvirtók danski staturin miljardir kr. av føroyskum lánum, so hvørt sum peningurin fall til gjaldingar. Statskassin figgjaði í fleiri fylgjandi ár, undirskotið á føroysku figgjarlóginum, umframt at blokkstuðulin hvørt ár kom til tíðina.

Hvar hevði føroyska samfelagið verið í dag, um ríkisfelagsskapurin ikki helt hondina undir, tá ringast stóð til?

Uttan mun til, hvat Hogni Hoydal roynir at fyrigykla føroyingum, so svitast ikki, at ríkisfelagsskapurin bert hevur verið til fyrirum fyri samfelagið.

At vit føroyingar ikki hava dugað at umsitíð teir møguleikar sum vit hava havt, og framvegis hava, er so ein onnur søga.

Tí eigur Hogni Hoydal, saman við restini av samgonguni, at fara undir at menna føroyska samfelagið uppaftr meir í ríkisfelagsskapinum. Og samstundis eigur hann at gevast við sínum romantisku dreymum, ella í øllum foran at hava teir fyri seg sjálvan.

Hedín Mortensen,
tingmaður
Sambandsflokksins